Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (deveto vijeće)

9. srpnja 2020.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Borba protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama – Direktiva 2011/7/EU – Pojam ‚poslovna transakcija' – Pružanje usluga – Članak 2. točka 1. – Ugovor o zakupu – Periodična plaćanja – Vremenski raspored plaćanja koji predviđa plaćanje u obrocima – Članak 5. – Doseg"

U predmetu C-199/19,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi (Općinski sud za Łódź– središte grada, Poljska), odlukom od 24. siječnja 2019., koju je Sud zaprimio 27. veljače 2019., u postupku

RL sp. z o.o.

protiv

J. M.,

SUD (deveto vijeće),

u sastavu: S. Rodin, predsjednik vijeća, K. Jürimäe i N. Piçarra (izvjestitelj), suci,

nezavisni odvjetnik: G. Hogan,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

– za J. M.-a, A. Krakowińska, *radca prawny*,

– za poljsku vladu, B. Majczyna, u svojstvu agenta,

– za talijansku vladu, G. Palmieri, u svojstvu agenta, uz asistenciju F. De Luce, *avvocato dello Stato*,

– za Europsku komisiju, K. Mifsud-Bonnici i Ł. Habiak, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: poljski

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 2. stavka 1. i članka 5. Direktive 2011/7/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama (SL 2011., L 48, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 2., str. 200.).

2 Zahtjev je podnesen u okviru spora između društva RL sp. z o.o. i J. M.-a u vezi s kašnjenjem potonjeg plaćanja šesnaest zakupnina i s njima povezanih troškova koji se odnose na ugovor o zakupu poslovnog prostora na neodređeno vrijeme.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 U uvodnim izjavama 2., 3., 8., 9., 11., 19. i 22. Direktive 2011/7 navodi se:

„(2) Većinu robe i usluga na unutarnjem tržištu pružaju gospodarski subjekti drugim gospodarskim subjektima i javnim tijelima na temelju odgode plaćanja, pri čemu dobavljač korisniku daje vrijeme za plaćanje računa, prema dogovoru među strankama, na način utvrđen u računu dobavljača odnosno utvrđen zakonom.

(3) Mnoga plaćanja u poslovnim transakcijama među gospodarskim subjektima odnosno između gospodarskih subjekata i javnih tijela uslijede kasnije nego što je određeno ugovorom, odnosno utvrđeno općim komercijalnim uvjetima. Iako je roba isporučena, odnosno usluge pružene, mnogi ispostavljeni računi plaćaju se znatno nakon roka. Takva zakašnjela plaćanja negativno utječu na likvidnost i otežavaju financijsko upravljanje poduzeća. Ona također utječu na njihovu konkurentnost i profitabilnost u slučaju kad vjerovnik treba pribaviti vanjsko financiranje zbog zakašnjelog plaćanja. […]

[…]

(8) Područje primjene ove Direktive trebalo bi biti ograničeno na plaćanja koja se izvršavaju kao naknada za poslovne transakcije. Ova Direktiva ne bi trebala uređivati transakcije s potrošačima, kamate vezane uz ostala plaćanja, primjerice plaćanja prema pravu primjenjivom na čekove i mjenice ili plaćanja koja se izvršavaju kao naknada štete uključujući plaćanja osiguravajućih društava. Nadalje, države članice trebale bi moći isključiti dugovanja koja podliježu stečajnim postupcima uključujući postupke čiji je cilj restrukturiranje duga.

(9) Ova bi Direktiva trebala urediti sve poslovne transakcije bez obzira na to jesu li one izvršene između privatnih ili javnih poduzeća odnosno između poduzeća i tijela javne vlasti […] Ona stoga treba također urediti sve poslovne transakcije između glavnih ugovaratelja i njihovih dobavljača i podugovaratelja.

[…]

(11) Isporuka robe i pružanje usluga uz naknadu na koju se primjenjuje ova Direktiva također trebaju uključivati osmišljavanje i izvršavanje javnih i građevinskih radova.

[…]

(19) Pravedna naknada vjerovniku za troškove naplate pretrpljene zbog zakašnjelog plaćanja nužna je kako bi se suzbila zakašnjela plaćanja. Troškovi naplate također bi trebali uključivati naplatu administrativnih troškova i naknadu internih troškova pretrpljenih zbog zakašnjelog plaćanja, za koju ova Direktiva treba odrediti fiksan najniži iznos koji se može zbrajati s kamatom na zakašnjelo plaćanje. […]

[…]

(22) Ova Direktiva ne bi trebala sprečavati plaćanja u obrocima odnosno periodična plaćanja. Međutim, svaki obrok odnosno uplata trebali bi biti plaćeni po dogovorenim uvjetima i trebali bi podlijegati pravilima o zakašnjelom plaćanju utvrđenima u ovoj Direktivi."

4 U skladu s člankom 1. Direktive 2011/7, naslovljenim „Predmet i područje primjene":

„1. Cilj je ove Direktive suzbijanje zakašnjelih plaćanja u poslovnim transakcijama, da bi se osiguralo uredno funkcioniranje unutarnjeg tržišta i time potaknula konkurentnost poduzeća, posebno malih i srednjih.

2. Ova se Direktiva primjenjuje na sva plaćanja koja se izvršavaju kao naknada za poslovnu transakciju.

3. Države članice mogu isključiti dugove koji podliježu stečajnim postupcima pokrenutim protiv dužnika, uključujući postupke s ciljem restrukturiranja duga."

5 Članak 2. te direktive sadržava sljedeće definicije:

„[…]

1. ‚poslovne transakcije' znači transakcije između poduzeća ili između poduzeća i javnih tijela koje vode do isporuke robe, odnosno pružanja usluga, uz naknadu;

[…]

3. ‚poduzeće' znači svaku organizaciju, osim javnog tijela, koja poduzima neovisnu gospodarsku ili profesionalnu aktivnost, pa i ako tu aktivnost provodi jedna osoba;

4. ‚zakašnjelo plaćanje' znači plaćanje koje nije izvršeno unutar ugovornog ili zakonskog razdoblja plaćanja, pri čemu su zadovoljeni uvjeti utvrđeni u članku 3. stavku 1. […];

5. ‚kamata na zakašnjelo plaćanje' znači zakonska kamata na zakašnjelo plaćanje, odnosno kamata po stopi dogovorenoj među poduzećima, pridržavajući se članka 7.;

[…]"

6 Članak 3. stavak 1. navedene direktive, naslovljen „Transakcije između poduzeća", glasi:

„1. Države članice osiguravaju da u poslovnim transakcijama između poduzeća vjerovnik ima pravo na kamatu na zakašnjelo plaćanje bez potrebe izdavanja požurnice, ako su zadovoljeni sljedeći uvjeti:

(a) vjerovnik je ispunio svoje ugovorne i pravne obveze; i

(b) vjerovnik nije primio dospjeli iznos na vrijeme, osim ako dužnik nije odgovoran za kašnjenje."

7 U skladu s člankom 5. iste direktive, naslovljenim „Vremenski raspored plaćanja”:

„Ova Direktiva ne dovodi u pitanje mogućnost da stranke, ovisno o mjerodavnim odredbama primjenjivog nacionalnog prava, dogovore vremenski raspored plaćanja koji predviđa plaćanje u obrocima. U takvim slučajevima, ako neki od obroka nije plaćen do dogovorenog datuma, kamata i naknada koje su predviđene u ovoj Direktivi izračunavaju se isključivo na temelju dospjelih iznosa.”

8 Člankom 6. stavkom 1. Direktive 2011/7, naslovljenim „Naknada za troškove naplate”, propisuje se:

„Države članice osiguravaju da u slučajevima kad se zaračuna kamata na zakašnjelo plaćanje u poslovnim transakcijama u skladu s člankom 3. […] vjerovnik ima pravo dobiti od dužnika fiksni iznos od najmanje 40 [eura].”

Poljsko pravo

9 Članak 4. točka 1. ustawe o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Zakon o rokovima plaćanja u poslovnim transakcijama, pročišćeni tekst) od 8. ožujka 2013. (Dz. U. iz 2019., poz. 118., u daljnjem tekstu: Zakon od 8. ožujka 2013.) definira poslovnu transakciju kao „ugovor koji se odnosi na isporuku robe ili pružanje usluga uz naknadu ako stranke iz članka 2. taj ugovor zaključe u vezi s aktivnošću koju obavljaju”.

10 U skladu s člankom 7. stavkom 1. tog zakona:

„1. U poslovnim transakcijama, uz iznimku transakcija u okviru kojih je dužnik javno tijelo, vjerovnik ima pravo, bez slanja opomene, na zakonske kamate na zakašnjelo plaćanje u poslovnim transakcijama, osim ako stranke nisu ugovorile više kamate, za razdoblje od dana od kojeg je novčana tražbina dospjela do dana plaćanja, ako su ispunjeni sljedeći kumulativni uvjeti:

1. vjerovnik je izvršio svoju činidbu;

2. vjerovnik nije primio plaćanje u roku utvrđenom u ugovoru.”

11 Člankom 10. stavcima 1. i 3. navedenog zakona propisuje se:

„1. Počevši od dana od kojeg ima pravo na kamate iz članka 7. stavka 1. ili članka 8. stavka 1., vjerovnik ima pravo dobiti od dužnika, bez slanja opomene, iznos od 40 eura u protuvrijednosti u poljskim zlotima [(PLN)] […] – taj je iznos naknada za troškove naplate.

[…]

3. Pravo na iznos iz stavka 1. proizlazi iz poslovne transakcije, uz pridržaj članka 11. stavka 2. točke 2.”

12 Člankom 11. stavkom 1. i stavkom 2. točkama 1. i 2. istog zakona propisuje se:

„1. Stranke poslovne transakcije mogu u svojem ugovoru utvrditi vremenski raspored plaćanja novčanih tražbina u obrocima, pod uvjetom da utvrđivanje takvog vremenskog rasporeda nije očito nepravedno prema vjerovniku.

2. Ako su stranke poslovne transakcije u svojem ugovoru utvrdile da će se novčana tražbina izvršavati u obrocima, pravo:

1) na kamate iz članka 7. stavka 1. ili članka 8. stavka 1.

2) na iznos iz članka 10. stavka 1. i na snošene troškove naplate iz članka 10. stavka 2. postoji za svaki neplaćeni obrok.”

Glavni postupak i prethodna pitanja

13 Društvo RL i J. M. sklopili su 15. siječnja 2011. ugovor o zakupu na neodređeno vrijeme predmet kojeg je bio poslovni prostor u Łódźu (Poljska). U skladu s tim ugovorom, J. M. kao zakupnik dužan je društvu RL, zakupodavcu, plaćati mjesečnu zakupninu i također naknadu za održavanje u visini troškova održavanja zgrade do desetog dana svakog mjeseca. Prema navedenom ugovoru, J. M je platio jamstveni polog od 984 (PLN) (oko 229 eura).

14 Iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da je u razdoblju od rujna 2015. do prosinca 2017. J. M. sa zakašnjenjem platio šesnaest mjesečnih zakupnina. Nakon toga društvo RL poslalo mu je računovodstveni obračun na ukupan iznos od 2751,30 PLN (oko 640 eura), koji odgovara šesnaesterostrukom iznosu od 40 eura u protuvrijednosti u poljskim zlotima, kao naknadu za zakašnjela plaćanja kao i obavijest o djelomičnom prijeboju koji je izvršen između tog potraživanja i potraživanja J. M.-a prema društvu RL za povrat jamstvenog pologa. Nakon izvršenog prijeboja, iznos dugovanja koje potražuje društvo RL je 1767,30 PLN (oko 411 eura).

15 Društvo RL podnijelo je 10. travnja 2018. tužbu sudu koji je uputio zahtjev kojom je zahtijevalo pokretanje postupka izdavanja platnog naloga protiv J. M.-a. Taj je zahtjev prihvaćen.

16 J. M. podnio je prigovor protiv platnog naloga kao i protuzahtjev u odnosu na jamstveni polog i zatezne kamate, tvrdeći da se Zakon od 8. ožujka 2013., kojim se prenosi Direktiva 2011/7, ne primjenjuje na ugovor o zakupu. Taj ugovor nije poslovna transakcija u smislu članka 2. točke 1. te direktive jer ne dovodi do isporuke robe ili pružanja usluge, nego do predaje stvari na privremenu uporabu uz naknadu.

17 U tom kontekstu sud koji je uputio zahtjev želi znati, kao prvo, može li se ugovor o zakupu sklopljen između poduzeća kvalificirati kao „poslovna transakcija” koja dovodi do isporuke robe ili pružanja usluga uz naknadu u smislu članka 2. točke 1. Direktive 2011/7. On ističe, s jedne strane, da ti pojmovi tom direktivom nisu definirani i, s druge strane, da je poljska pravna doktrina podijeljena u pogledu njihova tumačenja.

18 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, iako doslovno i sustavno tumačenje pojma „poslovna transakcija” dovodi do zaključka da on ne obuhvaća ugovore o zakupu, „funkcionalno” tumačenje navedenog pojma, suprotno, ide u prilog tumačenju prema kojem su ti ugovori obuhvaćeni područjem primjene Direktive 2011/7.

19 Kao drugo, ako na to pitanje treba odgovoriti potvrdno, sud koji je uputio zahtjev u biti se pita treba li članak 5. prvu rečenicu Direktive 2011/7, u dijelu u kojem strankama daje mogućnost da ugovore vremenski raspored plaćanja koji predviđa plaćanje u obrocima, tumačiti na način da obuhvaća samo poslovne transakcije s jednokratnim plaćanjem, iako se takvo plaćanje može izvršiti u obrocima, i da stoga isključuje poslovne transakcije u kojima je plaćanje periodično i treba se izvršiti u unaprijed definiranim vremenskim razmacima, poput mjesečnog zakupa u okviru ugovora o zakupu.

20 U tim je okolnostima Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi (Općinski sud za Łódź – središte grada, Poljska) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:

„1. Treba li članak 2. [točku 1.] Direktive 2011/7, koja je u poljsko pravo prenesena člankom 4. stavkom 1. [Zakona od 8. ožujka 2013.], tumačiti na način da transakcijama koje vode do isporuke robe, odnosno pružanja usluga, uz naknadu (poslovnim transakcijama) treba smatrati i ugovore čija se karakteristična činidba sastoji od ustupanja stvari na privremenu uporabu uz naknadu (na primjer ugovore o zakupu ili ugovore o najmu)?

2. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje, treba li članak 5. Direktive 2011/7, koji je u poljsko pravo prenesen člankom 11. stavkom 1. Zakona od 8. ožujka 2013., tumačiti na način da ugovaranjem među strankama poslovne transakcije s vremenskim rasporedom plaćanja koji predviđa plaćanje u obrocima treba smatrati i ugovaranje periodičnog ispunjavanja novčane obveze od strane dužnika, uključujući u slučaju sklapanja ugovora na neodređeno vrijeme?”

Prethodna pitanja

Prvo pitanje

21 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 2. točku 1. Direktive 2011/7 tumačiti na način da je ugovor čija se karakteristična činidba sastoji od ustupanja nekretnine na privremenu uporabu uz naknadu, poput ugovora o zakupu poslovnog prostora, poslovna transakcija u smislu te odredbe i da je stoga obuhvaćen materijalnim područjem primjene te direktive.

22 U tom pogledu najprije treba podsjetiti na to da se, u skladu s člankom 1. stavkom 2. Direktive 2011/7, ona primjenjuje na sva plaćanja koja se izvršavaju kao naknada za „poslovnu transakciju” i da je taj pojam u članku 2. točki 1. Direktive 2011/7 definiran kao „transakcije između poduzeća ili između poduzeća i javnih tijela koje vode do isporuke robe, odnosno pružanja usluga, uz naknadu”. Tu odredbu treba tumačiti s obzirom na uvodne izjave 8. i 9. te direktive, iz kojih proizlazi da se primjenjuje na sva plaćanja koja se izvršavaju kao naknada za poslovne transakcije, uključujući one između poduzetnika i javnih tijela, osim transakcija s potrošačima i drugih vrsta plaćanja (vidjeti u tom smislu presudu od 28. studenoga 2019., KROL, C-722/18, EU:C:2019:1028, t. 31.).

23 Iz toga slijedi da članak 1. stavak 2. Direktive 2011/7, u vezi s njezinim člankom 2. točkom 1., vrlo široko definira područje primjene te direktive (vidjeti u tom smislu presudu od 28. studenoga 2019., KROL, C-722/18, EU:C:2019:1028, t. 32.).

24 Članak 2. točka 1. Direktive 2011/7 propisuje dva uvjeta kako bi transakcija bila obuhvaćena pojmom „poslovna transakcija“ u smislu te odredbe. Kao prvo, ona mora biti izvršena ili između poduzeća ili između poduzeća i javnih tijela i, kao drugo, mora voditi do isporuke robe odnosno pružanja usluga uz naknadu.

25 Kad je riječ o prvom uvjetu, valjda podsjetiti na to da je pojam „poduzeće” u članku 2. stavku 3. Direktive 2011/7 definiran kao „svaka organizacija, osim javnog tijela, koja poduzima neovisnu gospodarsku ili profesionalnu aktivnost, pa i ako tu aktivnost provodi jedna osoba”.

26 U glavnom postupku nije sporno da je društvo RL, koje je društvo s ograničenom odgovornošću, obuhvaćeno pojmom „poduzeće” u smislu članka 2. stavka 3. te direktive. Suprotno tomu, iz odluke kojom se upućuje zahtjev nije jasno je li J. M. prilikom sklapanja ugovora o zakupu poslovnog prostora s društvom RL postupao u svojstvu organizacije koja poduzima neovisnu gospodarsku ili

profesionalnu aktivnost te je stoga također bio obuhvaćen pojmom „poduzeće”. Činjenica da je prostor koji je bio predmet ugovora o zakupu bio namijenjen profesionalnoj uporabi pruža naznaku u tom smislu. Međutim, na sudu koji je uputio zahtjev je da izvrši potrebne provjere u tom pogledu.

27 Kad je riječ o drugom uvjetu navedenom u članku 2. točki 1. Direktive 2011/7, ona ne sadržava definiciju pojmova „isporuka robe” i „pružanje usluga” niti upućuje na pravo država članica za njihovu definiciju. U tim okolnostima te pojmove u cijeloj Uniji treba tumačiti autonomno i ujednačeno s obzirom na zahtjeve za ujednačenu primjenu prava Unije u vezi s načelom jednakosti. Ti pojmovi tako predstavljaju autonomne pojmove prava Unije čiji se doseg ne može odrediti upućivanjem na poznate pojmove u pravu država članica ili klasifikacije izvršene na nacionalnoj razini, nego se u obzir mora uzeti tekst, kontekst i cilj odredbe u kojoj se nalaze (vidjeti u tom smislu presudu od 29. rujna 2015., Gmina Wrocław, C-276/14, EU:C:2015:635, t. 25. i navedenu sudsku praksu).

28 Kao prvo, kad je riječ o tekstu članka 2. točki 1. Direktive 2011/7, on sam po sebi ne omogućuje određivanje podrazumijeva li ugovor čija se karakteristična činidba sastoji od ustupanja nekretnine na privremenu uporabu uz naknadu, poput ugovora o zakupu poslovnog prostora, „isporuku robe” ili „pružanje usluga” u smislu te odredbe.

29 Međutim, valja istaknuti da je Sud u svojoj presudi od 15. prosinca 2016., Nemec (C-256/15, EU:C:2016:954, t. 33.) utvrdio da transakcija koja se odnosi na gospodarsku djelatnost može biti obuhvaćena pojmom „poslovna transakcija” u smislu članka 2. točke 1. Direktive 2011/7 pod uvjetom da osoba koja izvršava transakciju postupa u svojstvu „poduzeća” u smislu članka 2. stavka 3. te direktive. Iz toga slijedi da ugovor čija se karakteristična činidba sastoji od ustupanja nekretnine na privremenu uporabu uz naknadu, poput ugovora o zakupu poslovnog prostora, može biti „isporuka robe” ili „pružanje usluga” u smislu te odredbe.

30 Kao drugo, kad je riječ o zakonodavnom kontekstu u kojem se nalazi Direktiva 2011/7, valja istaknuti da ona, s obzirom na to da je donesena na temelju članka 114. UFEU-a, spada u okvir usklađivanja zakonodavstava država članica čiji je cilj uspostava i funkcioniranje unutarnjeg tržišta u području suzbijanja zakašnjelih plaćanja na tom tržištu. Stoga pojmove „isporuka robe” i „pružanje usluga”, kao i onaj „poslovne transakcije” iz članka 2. točke 1. Direktive 2011/7, treba tumačiti s obzirom na odredbe UFEU-a kojima se u člancima 34., 56. i 57. utvrđuje slobodno kretanje robe i usluga kao i s obzirom na sudsku praksu Suda koja tumači te temeljne slobode.

31 U tom pogledu valja podsjetiti na to da se, u skladu s člankom 57. UFEU-a, „uslugama” smatraju one usluge koje se uobičajeno obavljaju uz naknadu, u mjeri u kojoj nisu uređene odredbama koje se odnose na slobodu kretanja robe, kapitala i osoba. Drugi podstavak tog članka navodi, kao primjere, određene djelatnosti koje su obuhvaćene pojmom „usluge”, među kojima i djelatnosti komercijalne naravi.

32 Iz toga slijedi da je pojam „usluge” u UFEU-u široko definiran, i to tako da obuhvaća bilo koju uslugu koja nije obuhvaćena drugim temeljnim slobodama, kako nijedna gospodarska aktivnost ne bi ostala izvan područja primjene temeljnih sloboda (vidjeti u tom smislu presudu od 3. listopada 2006., Fidium Finanz, C-452/04, EU:C:2006:631, t. 32.).

33 Sud je u tom pogledu već pojasnio da je zakup ili najam nekretnine pružanje usluga uz naknadu u smislu članka 57. UFEU-a i da se okolnost da se to pružanje proteže tijekom nekoliko godina ne protivi toj kvalifikaciji (vidjeti u tom smislu presudu od 26. listopada 2010., Schmelz, C-97/09, EU:C:2010:632, t. 41. i navedenu sudsku praksu).

34 Uzimajući u obzir tu široku definiciju pojma „usluge” iz članka 57. UFEU-a, kako ju je protumačio Sud, ugovor o zakupu ili najmu čija se karakteristična činidba sastoji od ustupanja nekretnine uz naknadu, ali bez prijenosa vlasništva, kako bi je se upotrebljavalo na određeno ili neodređeno razdoblje, poput

ugovora o zakupu poslovnog prostora, podrazumijeva pružanje „usluge” u smislu članka 57. UFEU-a. U tom pogledu, transakcija koja je izvršena u okviru takvog ugovora može dovesti do „pružanja usluga” u smislu članka 2. točke 1. Direktive 2011/7.

35 Kao treće, to tumačenje poduprto je i ciljem koji Direktiva 2011/7 nastoji postići, koji je, u skladu s njezinim člankom 1. stavkom 1., suzbijanje zakašnjelih plaćanja u poslovnim transakcijama, da bi se osiguralo uredno funkcioniranje unutarnjeg tržišta i time potaknula konkurentnost poduzeća, posebno malih i srednjih. Naime, ta zakašnjenja u plaćanju, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 3. te direktive, negativno utječu na likvidnost poduzeća i otežavaju njihovo financijsko upravljanje te također utječu na njihovu konkurentnost i profitabilnost u slučaju kad ona trebaju pribaviti vanjsko financiranje zbog tog zakašnjelog plaćanja.

36 Tumačenje Direktive 2011/7 na način da ugovori o zakupu ne podrazumijevaju „pružanje usluga” i nisu obuhvaćeni pojmom „poslovne transakcije” u smislu članka 2. točke 1. te direktive te stoga njezinim materijalnim područjem primjene nije u skladu s tim ciljem jer bi se takvim tumačenjem iz te zaštite isključili svi ugovori o zakupu poslovnog prostora. Taj zaključak potvrđen je u uvodnoj izjavi 9. Direktive 2011/7, u skladu s kojom se ona primjenjuje na „sve” poslovne transakcije između privatnih ili javnih poduzeća ili između poduzeća i javnih tijela.

37 Takav zaključak ne može se dovesti u pitanje uvodnim izjavama 2. i 11. Direktive 2011/7.

38 S jedne strane, iz uvodne izjave 2. te direktive jasno proizlazi da većinu robe i usluga na unutarnjem tržištu pružaju gospodarski subjekti drugim gospodarskim subjektima i javnim tijelima na temelju odgode plaćanja, dok se, kao što to ističe sud koji je uputio zahtjev, transakcije u okviru zakupa ili najma nekretnina ne izvršavaju na temelju odgode plaćanja. Međutim, budući da u tekstu članka 1. stavka 2. i članka 2. točke 1. Direktive 2011/7 ne postoji nikakvo navođenje uvjeta prema kojem bi se isporuka robe ili pružanje usluga moralo izvršiti na temelju odgode plaćanja, primjena tih odredaba ne može biti ovisna o takvom uvjetu.

39 S druge strane, izričito navođenje u uvodnoj izjavi 11. Direktive 2011/7 da su osmišljavanje i izvršavanje javnih i građevinskih radova obuhvaćeni pojmovima „isporuka robe” i „pružanje usluga” u smislu članka 2. točke 1. te direktive i stoga njezinim materijalnim područjem primjene ne može se tumačiti *a contrario*, na način da su transakcije koje se odnose na ugovore o zakupu ili najmu iz njega isključene.

40 Naime, s jedne strane, Direktiva 2011/7 ne pruža popis različitih vrsta ugovora koji podrazumijevaju „isporuku robe” ili „pružanje usluga” iz njezina članka 2. točke 1. S druge strane, ugovori o zakupu nisu obuhvaćeni transakcijama i plaćanjima koja se izvršavaju u okviru područja koja prema uvodnoj izjavi 8. Direktive 2011/7 nisu obuhvaćena područjem njezine primjene.

41 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti da članak 2. točku 1. Direktive 2011/7 treba tumačiti na način da je ugovor čija se karakteristična činidba sastoji od ustupanja nekretnine na privremenu uporabu uz naknadu, poput ugovora o zakupu poslovnog prostora, poslovna transakcija koja dovodi do pružanja usluga u smislu te odredbe, pod uvjetom da je ta transakcija izvršena između poduzeća ili između poduzeća i javnih vlasti.

Drugo pitanje

42 Drugo pitanje treba shvatiti na način da se njime u biti želi doznati treba li članak 5. Direktive 2011/7 – kada je ugovor na određeno ili neodređeno vrijeme u kojem je ugovoreno periodično plaćanje u unaprijed određenim vremenskim razmacima, poput mjesečne zakupnine u okviru ugovora o zakupu poslovnog prostora, obuhvaćen materijalnim područjem primjene Direktive 2011/7 kao poslovna transakcija koja dovodi do pružanja usluga uz naknadu, u smislu članka 2. točke 1. te direktive –

tumačiti na način da, kako bi na temelju tog ugovora mogla nastati prava na kamate i naknadu iz članka 3. i članka 6. navedene direktive u slučaju da plaćanje nije izvršeno na vrijeme, treba smatrati da se njime ugovara vremenski raspored plaćanja koji predviđa plaćanje u obrocima u smislu tog članka 5.

43 U tom pogledu valja istaknuti, s jedne strane, da, u skladu s člankom 5. Direktive 2011/7, ona ne dovodi u pitanje mogućnost da stranke, ovisno o mjerodavnim odredbama primjenjivog nacionalnog prava, dogovore vremenski raspored plaćanja koji predviđa plaćanje u obrocima. U takvim slučajevima, ako neki od obroka nije plaćen na vrijeme, kamate i naknada koji su predviđeni tom direktivom izračunavaju se isključivo na temelju dospjelih iznosa. Uvodna izjava 22. navedene direktive navodi da ona ne bi trebala sprečavati plaćanja u obrocima odnosno periodična plaćanja i precizira da bi svaki obrok odnosno uplata trebali biti plaćeni po dogovorenim uvjetima i trebali bi podlijegati pravilima o zakašnjelom plaćanju utvrđenima u istoj direktivi.

44 Iz toga proizlazi da cilj članka 5. Direktive 2011/7 nije ograničiti njezino materijalno područje primjene isključujući iz njega, među ostalim, ugovore koji se ne sastoje od jedinstvene usluge, nego precizirati da navedena direktiva ne sprečava plaćanje u obrocima odnosno periodična plaćanja, osim ako u predmetnim ugovorima nije ugovoreno jednokratno plaćanje, ili periodično plaćanje u unaprijed određenim redovitim vremenskim razmacima.

45 Valja istaknuti, s druge strane, da se u poslovnim transakcijama između poduzeća zatezne kamate za zakašnjela plaćanja iz članka 3. Direktive 2011/7 mogu zaračunati kad se ispune uvjeti propisani u njegovu stavku 1. U tu se svrhu zahtijeva da je vjerovnik ispunio svoje ugovorne i pravne obveze i da nije primio dospjeli iznos na vrijeme, osim ako dužnik nije odgovoran za kašnjenje. Ta odredba stoga ne uvjetuje pravo na kamate na zakašnjela plaćanja, kad je riječ o ugovoru s periodičnim plaćanjima, time da su stranke ugovorile vremenski raspored plaćanja koji predviđa plaćanje u obrocima na temelju članka 5. Direktive 2011/7.

46 Također, u skladu s člankom 6. Direktive 2011/7, u poslovnim transakcijama između poduzeća pravo na naknadu za troškove naplate postoji samo kada postoji i pravo na kamate na zakašnjela plaćanja u skladu s člankom 3. te direktive. Stoga, u slučaju da je u ugovoru ugovoreno periodično plaćanje, to pravo nikako nije uvjetovano time da su stranke u poslovnoj transakciji ugovorile vremenski raspored plaćanja koji predviđa plaćanje u obrocima na temelju članka 5. Direktive 2011/7.

47 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na drugo pitanje valja odgovoriti da članak 5. Direktive 2011/7 – kada je ugovor na određeno ili neodređeno vrijeme u kojem je ugovoreno periodično plaćanje u unaprijed određenim vremenskim razmacima, poput mjesečne zakupnine u okviru ugovora o zakupu poslovnog prostora, obuhvaćen materijalnim područjem primjene Direktive 2011/7 kao poslovna transakcija koja dovodi do pružanja usluga uz naknadu, u smislu članka 2. točke 1. te direktive – treba tumačiti na način da se, kako bi na temelju tog ugovora mogla nastati prava na kamate i naknadu iz članka 3. i članka 6. navedene direktive u slučaju da plaćanje nije izvršeno na vrijeme, ne mora nužno smatrati da se njime ugovara vremenski raspored plaćanja koji predviđa plaćanje u obrocima u smislu tog članka 5.

Troškovi

48 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (deveto vijeće) odlučuje:

1. **Članak 2. točku 1. Direktive 2011/7/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o borbi protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama treba tumačiti na način da je ugovor čija se karakteristična činidba sastoji od ustupanja nekretnine na privremenu uporabu uz naknadu, poput ugovora o zakupu poslovnog prostora, poslovna transakcija koja dovodi do pružanja usluga u smislu te odredbe, pod uvjetom da je ta transakcija izvršena između poduzeća ili između poduzeća i javnih vlasti.**

2. **Kada je ugovor na određeno ili neodređeno vrijeme u kojem je ugovoreno periodično plaćanje u unaprijed određenim vremenskim razmacima, poput mjesečne zakupnine u okviru ugovora o zakupu poslovnog prostora, obuhvaćen materijalnim područjem primjene Direktive 2011/7 kao poslovna transakcija koja dovodi do pružanja usluga uz naknadu, u smislu članka 2. točke 1. te direktive, njezin članak 5. treba tumačiti na način da se, kako bi na temelju tog ugovora mogla nastati prava na kamate i naknadu iz članka 3. i članka 6. navedene direktive u slučaju da plaćanje nije izvršeno na vrijeme, ne mora nužno smatrati da se njime ugovara vremenski raspored plaćanja koji predviđa plaćanje u obrocima u smislu tog članka 5.**

Potpisi